

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Żytomierz, Wołyń (gub. wołyńska), Rosja (Ukraina)

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Музей при (русской) публичной библиотекѣ въ Житомирѣ (Muzeum przy (rosyjskiej) publicznej bibliotece w Żytomierzu).

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Zbiory muzealne przy instytucjach (bibliotece)

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum przy instytucji (bibliotece); zbiory

Muzeum przy (rosyjskiej) publicznej bibliotece w Żytomierzu tworzone było przed 1866 r. W jego zbiorach znajdowały się początkowo wyłącznie okazy geologiczne, następnie także zbiór numizmatyczny, wyroby przemysłu i rzemiosła, obiekty archeologiczne. W 1901 r. zbiory zostały przeniesione do Muzeum Towarzystwa Badaczy Wołynia.

Daty działalności / zakres czasowy:

1865-1901

Dostępność

Brak konkretnych danych, jednak wg informacji pośrednich dostępne dla odwiedzających bibliotekę już od 10 IV 1866 r.

Typ relacji instytucji wobec pamięci

mnemoniczny

Rodzaj pamięci

O wymiarze lokalnym; prawosławna; rosyjska; szlachta, inteligencja, urzędnicy

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Świadectwa rzeczowe/ obszar historyczny: zabytki archeologiczne, numizmaty/ obszar cywilizacji: wyroby rzemieślnicze i przemysłowe/ obszar miejsca: obiekty geologiczne, okazy paleontologiczne

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica / nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Nie istnieje	1865: siedziba biblioteki w oficynie rezydencji gubernatora 1897: nowy budynek biblioteki, ul. Żandarmskoj
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	X	X
GODZINY OTWARCIA	X	X
DYREKTORZY	X	Brak danych
ZARZĄDCA	X	Brak danych
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)	X	Zaadaptowany

INFORMACJE HISTORYCZNE:**Zmiany w nazwach:**

1897: Muzeum rękodziela, przemysłu i przyrodoznawstwa gubernii wołyńskiej przy bibliotece

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Brak danych

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Żytomierz i okolice, gubernia wołyńska

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

(Rosyjska) publiczna biblioteka w Żytomierzu, instytucja powołana do życia 15 X 1865 r. w celu szerzenia w Żytomierzu i okolicach kultury rosyjskiej w opozycji do dotychczas dominujących wpływów polskich; gubernator wołyński w l. 1864 – 1866 Michaił Iwanowicz Czertkow. Według innych danych realnym założycielem muzeum był gubernator wołyński w l. 1871–1878 Piotr Apollonowicz Gresser.

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Brak konkretnych danych.

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Nie stwierdzono

Szczegółowa historia instytucji

1865-10-15 utworzenie (Rosyjskiej) publicznej biblioteki w Żytomierzu
1874 przekazanie do biblioteki zbiorów geologicznych
1896-05-26 budowa nowego budynku biblioteki
1897-01-01 zakończenie budowy (gmach w stanie surowym)
1899-01-01 wyodrębnienie oddziałów muzealnych

Według informacji W.F. Bocjanowskiego na pomysł powołania do życia pierwszej biblioteki i trójoddziałowego muzeum w Żytomierzu, mających mieć polski charakter, wpadł Włodzimierz Stanisław Broel-Plater (1831–1906) w początku l. 60 XIX w. Projekt ten nie został jednak zrealizowany. (Rosyjska) publiczna biblioteka w Żytomierzu została utworzona 15 X 1865 r., z okazji powstania biblioteki, gubernator wołyński M. I. Czertkow dokonał darowizny składającej się z 48 egzemplarzy minerałów. Jej otwarcie nastąpiło 10 IV 1886 r. Pomiędzy 1 IV 1873 a VIII 1876 r. (być może konkretnie w 1874 r.) gubernator Piotr Gresser ofiarował do muzeum zgromadzoną przez siebie kolekcję minerałów i nakazał przekazanie do biblioteki kolekcji minerałów zgromadzonej w Gubernialnym Komitecie Statystycznym przez Godfryda Ossowskiego, przechowywanych w skrzyniach i niedostępnych do oglądania. W tym samym czasie kolekcja wzbogaciła się o okazy przekazane przez powiat Żytomierski. Zbiory uporządkowane zostały przez przewodniczącego komitetu zarządzającego biblioteką W.N. Maksymowicza i miejscowego miłośnika geologii, A.S. Stasenka. W pracach tych uczestniczył także K.A. Romazanowicz.

W 1896 r. rozpoczęto budowę nowego gmachu biblioteki, która zakończyła się w 1897 r. Wówczas też zapadła decyzja o stworzeniu przy bibliotece Muzeum rękodzieła, przemysłu i przyrodoznawstwa gubernii wołyńskiej, przyczyniając się do znacznego rozwoju zbiorów muzealnych. Zostały one podzielone na 3 oddziały: przemysłowy, przyrodniczo-historyczny, numizmatyczny. Najprawdopodobniej poza oddziałami umieszczono niewielką kolekcję archeologiczną. Kres placówce przyniosło przekazanie w 1901 r. jej zbiorów do Muzeum Towarzystwa Badaczy Wołynia.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

1865: 48 egzemplarzy minerałów (gubernator wołyński M. I. Czertkow)
1873-1876: ok. 100 egzemplarzy minerałów zebranych podczas podróży po poleskiej części guberni (gubernator Piotr Gresser); kolekcja minerałów zgromadzona w Gubernialnym Komitecie Statystycznym przez Godfryda Ossowskiego; ponad 200 przykładów gleb i podglebii wraz z krótkimi opisami ich wartości i cech charakterystycznych (powiat Żytomierski)
1887: 581 egzemplarzy minerałów i ponad 200 gleb i podglebi.
1889-1890: kawałek kryształu żółtej barwy (gubernator von Wahl); 41 srebrnych monet polskich, litewskich, pruskich, szwedzkich i ryskich (komisja archeologiczna)
1893: kawałek zęba mamuta (G. Winsztok)
1899: oddział przemysłowy: 240 przedmiotów wytwórczości fabrycznej przekazanych przez A.I. Potockiego, M.E. Branicką oraz właścicieli innych fabryk; 59 numerów katalogowych wyrobów lokalnego rękodzielnictwa; oddział przyrodniczo-historyczny: niemal 900 przykładów gleb i podglebi, kolekcja minerałów (516 sztuk), zbiór paleontologiczny (70 przedmiotów); oddział numizmatyczny: znajdowały się w nim 283 miedziane i srebrne monety rosyjskie oraz 41 monet polskich, litewskich i szwedzkich; kolekcja archeologiczna: 8 przedmiotów, w tym 5 znalezionych przez G. Ossowskiego w Galicji

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Nie dotyczy

Strategia pozyskiwania zbiorów

Darowizny, przekazy

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Zob. rubryka „Szczegółowa historia instytucji”.

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Brak danych

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

W 1901 r. zbiory przekazane zostały do powstałego właśnie Muzeum Towarzystwa Badaczy Wołynia (zob. odpowiednia tabela).

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

ok. 1891: siedziba biblioteki w oficynie rezydencji gubernatora: kolekcja przechowywana w „szafie geologicznej”, stojącej: „w jednym z ciemnych kątów biblioteki”. Dlatego, według relacji z 1891 r.: „wielu nie zwraca na nią uwagi i – co więcej – dziwią się, jeśli im powiedziec, że przy bibliotece istnieje muzeum, przy tym całkiem bogate”
po 1897: nowy gmach biblioteki, 2 pomieszczenia: zbiory podzielone na 3 działy: obiekty z I oddziału eksponowane były w jednym pomieszczeniu na specjalnie przygotowanych półkach, zaś z pozostałych dwóch w drugim pokoju w witrynach.

Wystawy czasowe

Nie stwierdzono

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Nie stwierdzono. Bardzo ogólne informacje o zbiorach i ekspozycji zawierają poszczególne tomy broszury: Отчетъ распорядительнаго комитета житомирской русской публичной библиотeki.

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Nie stwierdzono faktu wydawania czegokolwiek przez instytucję.

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Brak danych

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Osoby odwiedzające bibliotekę, bez wątpienia w większości miejscowi.

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

Brak danych

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

- 25-тилетіє житомирської публичної бібліотеки, „Историчкий Вестник. Историко-литературный журнал”, R. 12, 1891, t. XLIV (апрель), s. 276–277.
- Беяшевський Н. *Музей при Житомирській публичній бібліотеці*, „Археологическая Летопись Южной России” 1900, t. 2. (V), s. 88–89.
- Боцяновський В.Ф., *Публичная библиотека в Житомире (по поводу ея 25-тилетия)*, „Киевская Старина”, R. X, 1891, t. XXXIV (Август), s. 254–283.
- Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона, t. XII, С.-Петербургъ 1894, s. 24.
- Костиця М. Ю., *Товариство Дослідників Волині: історія, діяльність, постатті*, Житомир 2001, s. 29–30, 33, 64–65.
- Крайко К.А., *Коли було засновано житомирський краєзнавчий музей*, „Український історичний журнал” 1979, nr 2 (215), s. 128.
- Кушпетюк О., *150 років із часу заснування першого музею Волині*, „Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки” 2015, s. 156–161.
- Ланчук Н.В., Піскова Е.М., *Музей Товариства дослідників Волині (Волинський центральний музей) у Житомирі*, [w:] *Музеї України ХІХ – початку ХХ століть*. К., 2005, s. 245.
- *Музей при публичній бібліотеці в Житомире*, „Волынские Епархиальные Ведомости”, 1876, nr 16 (16 VIII), s. 559–560.
- *Отчетъ распорядительнаго комитета житомирской русской публичной бібліотеки за 1872/1873 года*, [b.m.w., b.d.w.], s. 6.
- Отчетъ распорядительнаго комитета житомирской русской публичной бібліотеки за 1886 годъ, s. 4.
- Отчетъ распорядительнаго комитета житомирской русской публичной бібліотеки за 1889 годъ, Житомиръ, s. 4.
- Отчетъ распорядительнаго комитета житомирской русской публичной бібліотеки за 1891 годъ, [b.m.w., b.d.w.], s. 6.
- Отчетъ распорядительнаго комитета житомирской русской публичной бібліотеки за 1893 годъ, Житомиръ 1894, s. 5.
- Отчетъ распорядительнаго комитета житомирской русской публичной бібліотеки за 1896 годъ, Житомиръ 1898, s. 4.
- Отчетъ распорядительнаго комитета житомирской русской публичной бібліотеки за 1898 годъ, Житомиръ 1900, s. 6.
- [Піскова Е.М.](#), *Музей Товариства Дослідників Волині*, [w:] *Енциклопедія історії України*, t. 7: Мі-О, Київ 2010, s. 113–114.
- Рудченко І.Я. *Десять лет Житомирской русской публичной бібліотеки 1866–1876*, Житомиръ 1876, s. 25–26.

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Według informacji uzyskanych w archiwum i muzeum krajoznawczym w Żytomierzu nie są znane losy archiwaliów po tym muzeum

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Brak danych

Ciekawe cytaty

X

UWAGI:

Zapewne istnieją egzemplarze sprawozdań z działalności biblioteki (Отчеть распорядительного комитета житомирской русской публичной библиотеки) za inne lata, nie udało się jednak do nich dotrzeć podczas kwerend w wielu archiwach i bibliotekach polskich i zagranicznych.

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Dariusz Dąbrowski

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

Żytomierz, 13-14 II 2019

Żytomierz, 2 VII 2019

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	

